

De alphabeto

abbreviaturaz

Aliud insti. de iu. na. gen. et c. s. sed
qriens. i. institutus de iure naturali ge-
nū et ciuiū: paginā allegato. Itē isti.
de hre. inst. s. hereditas. i. de heredi-
bus instituēdis. paginā q̄ incipit he-
reditas. et sic de alijs exēplis accipiē-
dum est. Et h̄c d̄ noīb̄ divisionib̄
et exēplis ipsorū librorū legaliū pro-
nūc sufficiant. Et tñ plenū noscātur
bi libri. Nota q̄ digestū vctus sic ici-
pit. Iuri operā daturū. prius nosse
opoz. vn̄ nomē iur. descēdat. et pri-
mus titulus est de iusticia et iure. In
forciatuz vō sic incipit. Notis causa
semp et vbiq̄ est p̄cipua. Et p̄m̄ ti-
tulus est soluto int̄imatio quēadmo-
dum dos petat. Et digestū nouū in-
cipit. Hoc edictō p̄mittit. vt siue iu-
ra siue iniuria fieret opus per nuncia-
tionem inhiberet. Et est p̄m̄ titulus
de nomi operi mūciatōe. Codex icipit
Imperator cūctos populos. Et pri-
ma rubrica est de sū. tri. et f. ca. Pre-
mittitur etiā p̄lxmū b̄ que necario
Autentici iincipit. Occupat̄ nob̄ cir-
ca totū rei p̄curas. Et ē p̄ma rubrica.
Si h̄res soluere legatum noluerit.
Decima collatio q̄ etiā liber de v̄si-
bus feudorū dicit̄ sic iincipit. Quia te-
feudo tractaturi sum⁹ videam⁹ p̄mo
q̄ feudū dare possunt. Et p̄ma rubri-
ca est te h̄is q̄ feudū dare possunt.
et q̄liter acquirat̄ et retineat̄. Institu-
ta vō sic incipiunt. Imperatoriā ma-
iestatē non solum armis decorataz. s.
etiaz legibus oportet esse armata.

Notandum etiā est q̄ quidez liber
volumē appellat⁹ est continens in se
alijs p̄dictorū librorū totaliū et alijs
ptialiu. videlicet. Insti. Autē. Glosa-
feudorū. et tres vltimos libros. Co-
dicas. sc̄. x. xi. et xii. q̄ raro legi consue-
uet et titulos h̄nt pleros rarissimos

Remissis itaq̄

noībus et divisionib̄ librorū vtriusq;
iur. cū modis allegandi in ip̄s. Nūc
pro b̄reviaturū glosaz legēdis subiū
gā qddā alphabetū: in q̄ amuniores
salte abbreviature text. et glo. iur. cō-
tinebuntur. qd̄ sic incipit. a. v̄l. b. et c.
Quociq̄ liaz alphabeti posita sola
i textib̄ iur. maxime. tēte. sicut nomē
propriū viri v̄l mulier. vt arnold⁹
bernhard⁹ et sic de alijs. vt de testi. ex
pre. A. i. A. de. et sic de alijs.

C. i. abbas. s. la-

pus v̄l te castiliano.
Ac. v̄l accur. i. accuris⁹ glosator in le-
gibus. b̄ duos habuit filios. vn⁹ vo-
cabat frācis⁹ accuris⁹ valēs doctor
in legib⁹ q̄ glos p̄tis sui multas fecit
additōes. Ali⁹ noīe Ceruot⁹. fecit
etiam additōes q̄ dicit̄ ceruotine. mo-
dicā in valētes. q̄r vna ponit. C. te
edē. in. l. i. et sic fili⁹ p̄t i iure p̄rez rep̄
hēdere vt. ff. de. cōdi. ob. cau. in mino-
rib⁹ sec⁹. Iz possit dari tutor p̄i furio
Ali⁹. i. albert⁹ doctor legum. so
Ala. i. alanus

Ap. se. le. i. apostolice sedis legatus.

Ap. te. s. appellatōe remota

Ap. ob. re. i. appellationis obstaculo
reniōkō

An. te bu. anthonus te buttio

Ar. i. argumentum

Arch. archidiaconus mḡ Jo. an. q̄
glosavit etiā sextū et scripsit rosarium
super decretō.

Ad. n. p̄. i. ad nfati p̄fiam.

Aut. v̄l auten. i. autenticum liber v̄l
autentica lex incorporata

Az. i. azo q̄ fecit sumā vna in legib⁹
et q̄ sumūt examināti cōtinuationē
rubricatuz

De alphabeto

Bern.ber.i.bern

hard' glosator decretalium.
Bar.brix.i.bartolome' brixens qui
fecit additōes gl.sup. decreto. quas si
decretū hab̄ sic in glo. ei'. Qm̄ no
uis superuenientib⁹ causis nouis ē re
medys succurrendum
Bar.i.bartolome' de sacerdotato le
gum interpres.
Bal.i.baldus in utroq iure scrib̄s.
Ban.i.bandinus doctor.
Bo.me.i.bone memorie
Bul.i.bulgar' doctor.
Bur.i.burritus s. antonius de buter

L.in textu posī

ta sola Celestini⁹ sigt. marie qm̄ ap
ponit h̄ vba p̄decessor n̄. alias i glo
sis sumis vel lecturis. L.magni⁹ sigt
Codice cōter in ablativo casu S. c
pūn.i.capitulo vi cōtesima in distinctionib⁹.
L.y.i.cynus doctor leguz
L.i.i.avis.
L.e.i.demētine vel demētinis
L.card.i.cardialis doctor.
L.onsti.⁹stit.i.constitutō
L.compus.t.i.compustulanus doctor.
L.en.cc.i.censura ecclasiastica.
L.on.t.r.t.i.consultatōi tue taliter re
spōdem⁹.

D.sola vel di.i.di

stinctione.
De pe.i.de penitentiss
De conf.i.de consecratione.
Dil.fil.i.dilectus fili⁹
Dama.i.damasus papa.
Dy.i.dylius doctor.
Dil.v.i.discretōni vestre
Do.de ro.i.donum de rota
Durant.i.durantus doctor.

abbreviaturaz

E.sola et ma⁹ no

mē,priū.e pua eodē v̄l eodē magis
qm̄ sequit titulo distinctione v̄l lege.

Fc.ro.i.ecclēsia romana.

Extra.i.extrauagans. Et h̄ est sciens
dum qm̄ qm̄ in summa de casibus in sum
ma p̄fana vel alicubi in libris iuris po
nit auctoritas ex decretalib⁹: nūc al
legatur eē. et signat extrauagātē. s. tex
tum vel capitulū extra corpus decre
torū positū Decretales em pauloan
ep̄ilationū correctōez et cōcordatōez
ipsaz erāt extrauagātēs. qz vagabās
tur extra illud volumē Hodie at per
modernos canonistas capitula in de
cretalib⁹. in sexto. silt et in demētinis
non p̄suerunt allegari extra. qz talia
capitula modo nō vagātur extra. cor
pus iuris canonici. S. legiste p̄di/
torum libroz textus allegāt extra eo
qz sunt extra corpus sui iuris. s. cūlis
Clex est q̄ canoniste adhuc hodie ali
quos text⁹ etiā canonici iuris allegāt
extra. videlic⁹ hos q̄ sunt extrauagan
tes nonduz incorporati iuri canonico

F.a.i.facit

Fe.re.p.i.felic recordatōis p̄decesso

Fra.t.fraternitati tue. risisti

F.i.finale vel fine.

ff.i.digestis.

Fu.de zen.i.fridricus d̄ zenis.

Fran.de sab.i.fran̄sc⁹ de saborellis
doctor et cardinalis.

Flori.i.florianus doctor

Fu.impera.i.fridericus imperator

F.t.t.r.fraternitati tue taliter r̄idem⁹.

G.i spe.guilhel

mus in speculo.

G.de mon.lau.i.guillelm⁹ de mōte

Guit.guillelm⁹ doctor lauduno

alphab

autem dicimus totū
qui graciam compul
go. vi. goff. goffred⁹ ap
in qua rectam camma
mo. cum invenimus
fū. i. gaudi. doce.

Hui.hugo

Dicitur labotum vob
Rabbi. hēcias. bōz
Bon. in oīc papa.

Bra. remmī. vōz.

Isola. vōz. et dōlo fīc

ma. vōz. et fāz. qm̄ re

ca. polita bātē. fīc. in

ben. alio. cuicē. tī. iur. tū

ut p̄longū en sup̄z ap

ut tricj

q. p. c. q. v̄l. in. ifca. tī

unifra. codem. nūlo.

lūne. signat. vñum. v

mo. uobāncs. mona

in frāna

jā. li. obānes. andrē

et. c. demētina. c

insip̄valētissim⁹

lūmo. i. obānes. imola m

ding. p̄tālō. norabi

jā. iob. li. obānes. glo

zman⁹. que. aliq. noīa

mpā

J. ali. obānes. tē. lig

J. ali. obānes. de fā

J. ali. in oīc. innoce

J. ali. obāna. subaudiēdo

J. ali. obāna. lācole. de līza

J. ali. obāna. d̄ arcu

J. ali. obāna. burrigat

J. ali. obāna. baldum

J. ali. obāna. beli

J. ali. obāna. in numero dī

L.sola.i.leg

magnum. in numero dī

De alphabeto

Gen.i.gens helmus doctor.
Gra.i.gracianus compilator decreti
Ho.vl.goff.goffred⁹ q̄ p̄posuit sum
mā in qua recitant examinādi in iure
cano. etiūatōes rubricaz ⁊ alia pla
Har.i.garsias doctor. hugucio

Hu.i.hugo vel

Ho.vel hos.i.hostiensis doctor.
Hen.bo.i.hēricus boick
Hon.i.honor⁹ papa.
Her.i.hermānus doctor.

I sola vel cuž titello sic.j. denotat
infra. Pro q̄ sc̄ēdū. q̄n̄ text⁹ allegat
q̄ etiā postea habet siue in codē libro
siue in alio. eiusdē tñ iur. tūc d̄r̄ istra. ⁊
scribit p̄ i longū cui supraponi p̄ titel
lus. vt sic.j.

j.ti.p̄x.c.i.n̄. v̄l.iij.infra titlo.p̄xio.c.i

j.e.ti.infra eodem titulo.

I brevis signat vnum vel primo.

Io.mo.i.iohānes monachi glosatorz
sexti in francia

Io.an.i.iohānes andree etiā glosa
tor sexti ⁊ clementinū q̄ et nouellas
conscriptis valētissimus doctor.

Io.mo.i.ioh̄es imola modern⁹ doc
tor sup decretalib⁹ notabiliter scribens.

Io.vl.iob.i.iohānes glosator tece
ti thutonic⁹ quē aliq̄ noiant iohāne
antiquū

Jo.te lig.i.iohānes te lignano

Jo.te san.i.iohānes te fantus⁹.

Inno.vel innoc.i.innocentius papa

Imo.i.imola subaudiēdo Jo.

Jac.te liz.i.iacob⁹ te lizano.

Ja.te are.i.iacob⁹ d̄ arena

Ja.but.i.iacob⁹ butrigarij

Ja.bal.i.iacob⁹ baldumi.

Ja.te bel.i.iacob⁹ te beluso.

L.sola.i.lege vel

quinq̄aginta in numero distinctionis

abbreviaturaz

186

La.ab.i.lap⁹ abbas doctor.
Lamp.de ramp.i.lāptus de rāponib⁹
Lud.ter o.i.lud hicus ter o. do.
La.vl.lau.i.laureti⁹ gloſ decretaliū
Li.libro vel liber.

M.vel mar.id ē

martinus doctor
M.vel mā.mādam⁹ signanter. q̄n̄
lta.q. sequitur. vt.m̄.q.i.mā. quatin⁹
Ojo.ca.p̄.i.monitio canonica p̄missa

Mic.sico.i.nicola⁹

sicolus doctor. ⁊ alter dīc̄ panorimi
tanus vel panormita modernissim⁹.
Mo. ⁊ ve.ref.i.nou⁹ ⁊ v̄teri testamēti
Mo.i.notā. Nota.i.notatur
Nouel.id est nouella.

nio

O.vel op.i.opi

Ob.i.obstaculo
Odo.i.odofred⁹ doctor.
Ol.vel old.i.oldrad⁹ vel oldradus
Osti.vel ost.i.ostieb̄.cōiter tñ.b. dr.

P.de.i.penitentia

vel petrus vel penultimo.

Pelt.vl.penlt.i.penultio pagpho q̄
in ordine alphabeti nō iuenit abbrevi
uiatus. cū nō sit vna lta sic solet scribi

F. vt q̄n̄ capitulū vel aliqua lex est lō
ga. tūc ad cit⁹ iueniendū textū allega
tū ponit in capitulo vel lege pagph⁹

vnius vel plures Nota tñ q̄ pagphi

sunt duplices. v̄z magnus ⁊ parvus

et parvus tebet esse niger te incausto

in tali forma. F. vel. consimili. ⁊ talis

tebz legi cū sua determinatōe seq̄nti.

b aut cōiter ponit in glosis vel in sum
mis recollecti. Ali⁹ aut magn⁹ sic for
mat ⁊ tebz esse de alio colore. s.ru

beo vel blaueo seu flavo. Et talis legi

non tebet. lic⁹ in legēdo dñ iuenit v̄l

De alphabeto

dum venit ad eum pausari debet. et in corrigendo libros debet nonari ut apponatur si non sit ibi. Nam certi textus et sū me disticte sunt per tales. ita quod allegatur p̄mis secundus? Si ergo non est ibi continget p̄mis accipi per secundus et secundus pro p̄mo quod errore induceret. et unus scilicet p̄mis ligat alii videlicet magnus et sic apud laicos est fons? sed item deis

Preal. i. preallegatis

Prin. i. p̄ncipio **P**er to. i. p̄ totū

Pri. i. primo

Pretex. i. p̄textu hoc est occasione

Pau. te leaz. i. paulus dicitur leazarus qui scripsit bene super clementinis

Pde. te bel. i. petrus de bella p̄tia doctor legum ultramontanus.

Pde. de samp. i. petrus de samprana.

Pl. vel pla. i. placentinus doctor

Pre. di. i. p̄fulgeat dignitate. ut te testi. in. c. licet. t. i.

Pre. i. preterea **P**a. i. papa

Pom. i. pomponius imperator.

Q. i. questione

qui ponit in causis decreti. vel qui minus qui ponit in textu decretalium. maxime post madam. ut sic manda. q.

R. i. raymун

odus capellanus et penitentiarius gregorius ix de quo in p̄ncipio decretalium.

Re. i. remota. ut ibi. ap. re. ut supra.

Roff. i. roffredus doctor

Rog. i. rogerius legista.

Re. vel p. i. responso vel responsio.

Re. i. require vel remissionib.

S. i. salicetus

doctor.

Sico. ab. i. sicolus abbas

Se. ap. i. sedes apostolica.

So. i. soluti. e

abbreviaturax

Sa. ap. co. i. sacro approbatē concilio

Se. i. sequēti.

Sequen. i. sequentib?

S. vel. s. i. sup. **S**ic quā aliqd allegat in aliq qd p̄us ante illū locū hītū ē

in alio vel eodē libro eiusdē tñ iurū vi delicit aut ciuil aut canonici b. allegat s. per. s. breuem. s. l. lēga sola. i. salicet

Spe. i. speculū liber magnus

Spet. i. spectator au or speculi salicet

guillelmus durāti.

Sub. ap. ob. i. submoto appellatiois

obstaculo. ut te testi. cum olim

Sa. aut. co. i. sacra autoritate conciliij

ut te ureui. nimis.

T. i. tancredus

T. vel ti. i. titulo. etiā. t. i. taliter

Tho. i. thomas. us doctor

V. i. Wicenti

Vincen. i. vincentinus etiam doctor.

Vb. de bo. i. vberlus de bodio.

Vlit. i. ultimo

Vl. sola. i. qnq̄ vel qnta. ut. v. q. v

Vi. vel vil. i. wilhelmus qd italia sci bit guillelmus. et frācigine guillelmus

Vui. duran. i. guillelmus duranti

Vl. i. versu vel vñsculo

Ve. i. verus. ut. ff. vctus.

E. i. decima

XX. i. viceima tē.

Z. i. zaborella

videlicet dñs franciscus.

C. id ē consecratōe

S. i. pagpho. vel. peragphis. te qd la

tius dcim ē. **S**unt et alie abbreviature

de rubrid. tā legū qd canonū maxime

decretalium. de quibus patebit ī

Hec at te abbreviatur textū glosa

De tituli

titulus. et latus veritas
autem nunc iuratio. qd
autem alumina viriles a
geno aggregata. et raro colla
pote. quare istis opacitatis
et raro magis illos non est
quando magis illos non est

Bla. ad p

latitudines necantur et b
latitudines venientur. al
a circulo perponit rubri
corona grācū pueras et
latus necantur. quas eti
ēta qd p̄misca car
et hoc dignatur. et excep
amē grābū teatral
etiam et dementia. ec
tū in teatral. p̄mis
tūdē extremitate. et poite
non teneantur merito
digni. **V**in nota qd
meriti. non insperato
et p̄missū libri
vñ

De summi

tha. tēlma ētū
lōtū. cōtrūdūb?
Nōq̄. tēlcipt.
Lōtū. cōtrūdūme
p̄tū. qd p̄stularior
tādū. dē. tēlcipt.
Lōtū. mānūlātōne
dē. tēlcipt. a. tēlcipt.
Kōtū. tēlcipt.
Sup. nōq̄. id ētū
gōtū. p̄tū. a. tēlcipt.
Lōtū. cōtāgō. ordni
tēlcipt.
Gōtū. cōtāgō. i. c
Pab. qd. qd. ordni
tēlcipt. tēlcipt.

De titulis

tu sūmarū & lēcūrū vtriusq; iurū p̄ter
titulos nūc sufficiat. q̄ vtric̄ p̄mis iu
rum alumnūs difficiles apparent in
p̄mo aggressu. & raro colligunt̄ ita co
p̄iose. quare sit b̄ opūsculū i cipientib⁹
rātōmagl acceptū cariusq; ruptatiq;
quāto magl sollicitus est collectū.

Via ad premis

sarū noticiaz nccariū est h̄e rubricas
seu titulos vtriusq; iurū abbreviatos
et extēsos. prepona rubricas iurū ca
noma. p̄f eaꝝ paucitatē respectu ru
bricaz iurū ciuii: quas etiā subiungaz.
Enī q̄ sup̄ p̄mūli ius canoniciꝝ iuri
ciuii roe dignitatē & excellētē t̄c. Se
quunt̄ ē rubrice decretal. & per conse
ques sexti & clementi. eo ordine q̄ po
nitur in decretal. p̄mit̄ abbreviate.
Tende extensio. & postea vt eo facilis
menti teneātur metrice in. liu. versib⁹
colligent̄. Un̄ nota q̄ hi sunt tituli de
cretaliū. non inspeco ordine alphabe
ti. & primo primi libri. secundo secū
dit̄.

De summa trī.

et si. ca. i. de summa fūnitate & fide catiō
Constit. i. cōstitutōnib⁹. līca
Rescip. i. rescript.
Consue. i. cōsuetudine
Postu. p̄. i. postulatione prelatorū
Ele. i. electione & electi potestare
Transla. i. translatione episcoporum
Au. & vsu pal. i. autoritate & usupal
Renun. i. renunciationibus. lij
Sup. neg. prela id est supplēda negli
gentia platorum
Lemp. or. i. tpib⁹ ordniū & q̄litatib⁹
ordinandoꝝ.
Scru. i. or. i. scrutinio i ordie faciēdo
Or. ab ep̄. q̄ re. ordinari ab ep̄o q̄ re
siguit l̄ renūciavit ep̄atui. l̄ excoicato.

decretaiuꝝ

Etia. & quali. i. etate & qualitate ordie
preficiendoꝝ

Sa. vnc. i. sacra vncione

Sac. ite. vcl nō. sacris iterādis v̄l nō

Her. nō. or. i. seruus nō ordinandis &
eoꝝ manumissione

Fi. p̄f. filijs p̄sb̄oz ordinādis an nō

Do. ad rac. i. obligatis ad ratiocina
ordinandis v̄l non.

Corp. vica. i. corpore viciāl p̄mouē
disvel non

Biga. i. bigamis nō ordinādis

Cle pe. i. clericis peregrinis.

Off. arch. i. officio archidiaconi

Off. archip. i. officio archip̄b̄iteri.

Off. pri. i. officio p̄miceri

Off. lacri. i. officio lacriste

Off. custo. i. officio custodis

Off. vica. i. officio vicarii

Off. dei. officio & ptate iudicis delegati

Off. le. i. officio legati

Off. or. i. officio iudicis ordinarii

Off. iud. i. officio iudicis

Ma. & obe. i. maioritate & obediētia.

Tre. & pa. i. treuga & pace.

Pac. i. pactis

Transac. i. transactionib⁹

Postul. i. postulādo

Proc. i. p̄curatorib⁹ Si. i. sindico

Dis q̄ vi me. bis q̄ vi metuue cā n̄

In ite. re. in iteḡp̄ istiutōe unt

Ali. mu. iu. cau. tac. alienarōe mutā

di iudicij causa fc̄a

Zibi. i. arbitrii Zi. q. li.

Judi. i. iudicis

Fo. cōpe. i. foro cōpetenti

Li. ob. i. libelli oblatōe

Mut. pet. i. mutuis p̄titōbus.

Lit. contest. i. lit. contestatione.

Cit. li. non cōtei. vt lite nō contestata

non pcedat ad testū receptōem i ad

distinutiūam sentennā

b i

